

Vergaderjaar 2017–2018

30 985

Beleidsdoorlichting Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Nr. 27

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 6 maart 2018

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de brief van 8 december 2017 inzake Beleidsdoorlichting Burgerschap (Rijksbegroting BZK art. 6.4) (Kamerstuk 30 985, nr. 25).

De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 5 maart 2018. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Ziengs

De waarnemend griffier van de commissie,
Hendrickx

1

Wat zal er worden gedaan om het begrip «burgerschap» meer meetbaar te maken? In hoeverre kan een Burgerschapsmonitor, zoals voorgesteld door prof. dr. W. Voermans daaraan bijdragen? Hoe zou zo'n Burgerschapsmonitor eruit kunnen zien?

Antwoord:

Daarvoor zijn verschillende bronnen beschikbaar, zoals kiezersonderzoek en onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau over participatie en burgerbetrokkenheid. De Universiteit van Amsterdam voert met steun van BZK een meerjarig onderzoek uit naar de ontwikkeling van burgerschapscompetenties bij jongeren.

De meerwaarde van de voorgestelde Burgerschapsmonitor zou zijn dat verschillende invalshoeken en bronnen onder één noemer bijeenkomen en dat het onderwerp daarmee zichtbaarder wordt. Op dit moment is er nog geen concreet voornemen om tot een dergelijke monitor te komen.

2

Met ingang van welk begrotingsjaar worden de artikelen 1.2 en 6.4 van de begroting van BZK samengevoegd tot één artikel?

Antwoord:

Het voornemen tot wijziging van de artikelstructuur zal overeenkomstig de rijksbegrotingsvoorschriften in het voorjaar van 2018 aan het Ministerie van Financiën worden gemeld. Het voornemen is om deze wijziging in de artikelstructuur in de ontwerpbegroting 2019 te verwerken.

3

Wanneer wordt de Kamer geïnformeerd over de uitvoering van de vier verbeterpunten die voortvloeien uit de beleidsdoorlichting?

Antwoord:

- Van verbeterpunt 1 «Werk vanuit systeemverantwoordelijkheid» en verbeterpunt 2 «Formuleer de doelen preciezer» zal de voortgang zichtbaar zijn in de begrotingen.
- Verbeterpunt 3 «Breng beleidsevaluaties in lijn met de Regeling periodiek evaluatieonderzoek» betreft het voorbereidende proces van een beleidsdoorlichting, waarin evaluaties plaatsvinden die de toetsing van doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid mogelijk moeten maken. De directie Financieel Economische Zaken, die de beleidsdoorlichtingen binnen BZK coördineert, draagt kennis hierover actief uit tijdens startbijeenkomsten voor ambtenaren die een beleidsdoorlichting gaan uitvoeren.
- Verbeterpunt 4 «Positioneer burgerschap anders in de rijksbegroting» heeft betrekking op de structuur van de begroting en is beantwoord bij vraag 2.

4

Hoe verhoudt «veel discussie in de samenleving» zich tot doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid?

Antwoord:

Deze zinsnede in de samenvatting van het rapport beoogt weer te geven dat op het vlak van de doe-democratie ook activiteiten plaatsvonden die niet zijn weer te geven in termen van doelmatigheid en doeltreffendheid, maar wel hebben geleid tot discussie en opinievorming. Zij verhouden zich tot elkaar als kwantitatieve en kwalitatieve informatie.

5

Is congruentie met de Regeling periodiek evaluatieonderzoek als zodanig een indicator van doeltreffendheid of doelmatigheid van beleid?

Antwoord:

De Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE) geeft aan welke elementen een beleidsdoorlichting dient te bevatten. Omdat ieder beleidsveld verschilt in concreetheid van doelstellingen, kan de RPE daarvoor geen generieke indicatoren bieden.

6

Wat moet worden verstaan onder het appèl op de burger om «de overheid [te] helpen om de druk van globalisering en individualisering te dragen»?

Antwoord:

Dit is een citaat uit het promotieonderzoek van Menno Hurenkamp. Hij geeft in zijn proefschrift aan dat «actief burgerschap» in de huidige tijd meerledig is. Maatschappelijke veranderingen als globalisering en individualisering leiden tot andere verhoudingen, ook in de relatie overheid – burger. Hurenkamp beschrijft dat die twee ontwikkelingen leiden tot meer onderling wantrouwen (men kent elkaar niet). Dat maakt het óók voor de overheid complexer om onderlinge solidariteit en burgerschapszin te stimuleren.

7

Wat moet worden verstaan onder «de systeemverantwoordelijkheid van het rijk voor een gedragen democratie»?

Antwoord:

Nederland is een representatieve democratie, met instituties die daaraan publieke bevoegdheden ontlenuen. Rijk, gemeenten en andere organen hebben eigen verantwoordelijkheden om die instituties te onderhouden en daarmee draagvlak in de samenleving te behouden voor het democratisch stelsel. De overkoepelende verantwoordelijkheid voor dit systeem ligt bij het rijk, meer specifiek bij de Minister van BZK. Het thans in ontwikkeling zijnde «Actieprogramma lokale democratie en bestuur» is daar een voorbeeld van.

8

Waarom wordt de Tweede Kamer niet genoemd als een van de bij ProDemos betrokken partijen?

Antwoord:

Deze passage is overgenomen uit het evaluatierapport van het Kohnstamm Instituut (zie het evaluatierapport, pag 2). Het Kohnstamm Instituut noemt de respondenten waarmee voor het evaluatieonderzoek gesprekken zijn gevoerd. De selectie van respondenten is door het Kohnstamm Instituut gedaan.

9

Welk effect heeft de verlaging van de subsidie van BZK voor ProDemos gehad op de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid?

Antwoord:

De subsidie van BZK is gericht op educatieve activiteiten en projecten die zich focussen op het parlement en de Haagse vestiging van ProDemos. Vanaf 2015 verlaagde BZK het reguliere subsidiebedrag aan ProDemos, als onderdeel van een breed kabinetsbeleid om te bezuinigen op subsidies. Voor ProDemos is deze bezuiniging voor de reguliere exploitatie zonder gevolgen gebleven, doordat er in datzelfde jaar aanvullende

middelen kwamen van de Tweede Kamer om de activiteiten van ProDemos verder te ontwikkelen en het aandeel deelnemers te doen groeien. Het is aannemelijk dat, als er geen subsidievermindering van BZK was gekomen, ProDemos meer activiteiten had kunnen ontplooiën en een groter aantal deelnemers had kunnen bereiken, onder meer met activiteiten op locatie. Dit zou de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid hebben verhoogd.

10

In hoeverre zijn rapporten van onder meer de Raad voor het openbaar bestuur en het SCP te beschouwen als «enorme maatschappelijke discussie op het thema doe-democratie»?

Antwoord:

In het bijzonder de Rob heeft in een reeks rapporten geschreven over democratisering van politiek en samenleving. Deze zijn veelvuldig geciteerd. Ook het SCP heeft meerdere publicaties uitgebracht die aan dit thema raken. Steeds hebben die publicaties tot intensief debat geleid in de media.

11

In welk opzicht is de focus van de burgerinzet (mogelijk) veranderd?

Antwoord:

Een groeiend aantal lokale Collegeakkoorden verwoordt de visie dat bewoners meer bij de beleidsvorming en/of -uitvoering betrokken kunnen worden. Ook in het Regeerakkoord 2017 (bijlage bij Kamerstuk 34 700, nr. 34) is deze trend terug te vinden. Burgers pakken deze ruimte door actief mee te doen, in de ontwikkeling, besluitvorming of de uitvoering van publieke opgaven. Vergeleken met bijvoorbeeld 10 jaar geleden zijn nu veel meer burgers actief betrokken bij maatschappelijke vraagstukken die hun woon- en leefomgeving aangaan.

12

In welke mate wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden die gemeenten scheppen met een «verordening burgerinitiatieven»?

Antwoord:

ProDemos rapporteert in de Burgermonitor 2016 dat in 30 tot 50% van de gemeenten met een Verordening Burgerinitiatief, burgers daarvan gebruik maken. In 2018 komt de nieuwe Burgermonitor uit, met nieuwe data over de mate van gebruik.

13

Hoe verhouden de aantallen bezoekers van de Bevrijdingsfestivals zich tot de aantallen bezoekers aan lezingen, debatten en diverse activiteiten rond de Bevrijdingsfestivals?

Antwoord:

In de jaarverslagen 2012 en 2016 van het Nationaal Comité 4 en 5 mei staat daarover de volgende informatie:

	Bevrijdingsfestivals	5 mei lezing	5 mei concert
2012	810.000 bezoekers	Bijeenkomst met 550 genodigden	Tv programma met 1.500.000 kijkers
2016	1.200.00 bezoekers	Tv programma met 300.000 kijkers	Tv programma met 1.600.000 kijkers

14

Hoe verhoudt een robuuste beleidstheorie zich tot een fluïde begrip als burgerschap?

Antwoord:

Een beleidstheorie beschrijft de doelen die het beleid beoogt en de onderliggende motieven. Op basis daarvan is naderhand te toetsen of die doelen zijn gerealiseerd. De theorie kan ook inhouden dat het beleid al zoekend (iteratief) wordt ontwikkeld. De beleidsdoorlichting beveelt aan om een zich doorontwikkellend concept als «burgerschap» in een dergelijke theoretische context te plaatsen.